

**II Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція
СУЧАСНІ ДЕТЕРМІНАНТИ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ**

туристичної галузі / С. Захарчук // Економіка. Управління. Інновації. – 2010. – № 1(3) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mbu.gov.ua>.

УДК 330.356

Хаустова Є.Б., к.е.н, доцент.

Київський національний університет
технологій та дизайну

**ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАХИЩЕНОСТІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО
КАПІТАЛУ ТИМЧАСОВО ПЕРЕМІЩЕНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ
ОСВІТИ**

З метою визначення надійності захисту інтелектуального капіталу у сфері вищої освіти було проаналізовано зміну інтегрального індексу та місце в рейтингу ТОП-200 ВНЗ Україна для 15 тимчасово переміщених закладів вищої освіти (ЗВО) за період 2013-2016 р.р. [1]. Порівняння рейтингів показали, що незважаючи на об'єктивні складності в організації навчального процесу, відсутність необхідного методичного та технічного забезпечення, значні кадрові втрати, а також скорочення контингенту студентів 6-ть серед 15-ти закладів не залишила межі своєї півсотні в ТОП-200 ВНЗ (місце в рейтингу 2013 р./ 2016 р.): Донецький національний технічний університет (16/25), Донецький національний університет ім. В. Стуса (20/27), Східно-український національний університет ім. В. Даля (27/41), Донбаський державний технічний університет (115/137), Донбаська національна академія будівництва і архітектури (151/173), Донецький національний університет економіки і торгівлі ім. М.Туган-Барановського (52/74).

На фоні загострення конкуренції між всіма вітчизняними ЗВО та

II Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція СУЧАСНІ ДЕТЕРМІНАНТИ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

порівняно складні умови роботи тимчасово переміщених закладів у останніх спостерігається зниження місць в рейтингу. Проте першим 5-м з вищенаведених вдалося відносно зберегти свої рейтингові позиції.

До другої групи тимчасово переміщених ЗВО за змінами рейтингових позицій слід віднести заклади, які спустилися до місць в наступних півсотнях рейтингу та одночасно мали зниження інтегрального показника (місце в рейтингу 2013 р./ 2016 р.): Луганський національний університет ім. Т. Шевченка (21/64), Донецький національний медичний університет ім. М. Горького (23/85), Таврійський національний університет ім. В. Вернадського (32/127), Луганський державний медичний університет (61/154), Донецький державний університет управління (65/112), Луганський національний аграрний університет (90/162).

Остання трійка тимчасово переміщених ЗВО складається з закладів, які покинули (Луганська державна академія культури і мистецтв) або взагалі не входили в дві сотні найкращих закладів України (Луганський державний університет внутрішніх справ ім. Е. Дідоренка Луганський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти).

Як відомо інтегральний показник розраховується як сума індексів: якості науково-педагогічного потенціалу; якості навчання; міжнародного визнання. Для їх формування використовуються 24 індикатори прямого виміру з сумарною вагою 80%, показник інформаційних ресурсів (якість та функціональна повнота веб-сайтів університетів) — 5% і результати експертного оцінювання з ваговим коефіцієнтом 15% (рівня базової, загальноосвітньої підготовки студентів, рівня їхньої фахової підготовки, рівня практичного володіння інформаційними технологіями, затребуваності випускників вузів ринком праці).

Починаючи з 2015/2016 р.р. було удосконалено методику визначення рейтингів ТОП-200 Україна шляхом додаткового введення критерія «Інноваційна діяльність університетів» в розрахунок індексу якості науково-

II Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція СУЧАСНІ ДЕТЕРМІНАНТИ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

педагогічного потенціалу. Даний критерій кількісно вимірює обсяги інвестицій від приватного та високотехнологічного бізнесу (наукові парки, промислові кластери, окремі стартапи тощо). Крім того, для оцінювання міжнародного визнання освітнього закладу додатково враховується його участь у програмах «Горизонт 2020», Seventh Framework Programme, TEMPUS, Erasmus+ .

Такими нововведеннями у рейтингу було посилено фактор впливу інтелектуальної складової через оцінку інноваційної діяльності та розвитку науково-педагогічних працівників, що визначило деякий перерозподіл рейтингових місць серед вітчизняних ЗВО у 2015/2016 р.р. на користь технічних або класичних університетів із світовим рівнем визнання науково-академічних досягнень та традицій.

В свою чергу використання індикаторів оцінки інноваційної діяльності та розвитку науково-педагогічних працівників по відношенню до тимчасово переміщених ЗВО дозволяє визначити надійність захисту їх інноваційного та людського капіталів як складових інтелектуального капіталу. Дані свідчать, що вирішальним для рейтингу 6-ти найкращих ЗВО серед тимчасово переміщених закладів став індекс міжнародного визнання (значення якого залежить від кількості та обсягів фінансування за проектами та грантами в рамках європейських програм «Горизонт 2020», TEMPUS, Erasmus+ та ін.)

Так, незважаючи з відомих причин на зниження індексу якості навчання у Східно-українського національного університету ім. В. Даля та відчутне погіршення індексу якості науково-педагогічного потенціалу у Донецького національного університету ім. В. Стуса, цим ЗВО та Донецькому національному технічному університету саме за рахунок їх активної участі в міжнародних дослідницьких програмах вдалося покращити інтегральний показник рейтингу за період 2013-2016 р.р. Кількість проектів TEMPUS IV PROJECTS у цих закладах за період, що аналізується, коливається від 3 до 6, не враховуючи програм мобільності. Зазначені факти можуть підтверджувати відому закономірність взаємовпливу та складного взаємозв'язку між людським

II Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція СУЧАСНІ ДЕТЕРМІНАНТИ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

та інноваційним капіталом [2].

Література

1. Рейтинг ВНЗ «ТОП-200 УКРАЇНА» 2016/2017, 2015/2016, 2014/2015, 2013/2014. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.euroosvita.net/reyt/>.

2. Ayub, U., Kausar A., Qadri M. Linking Human Capital and Organisational Innovative Capabilities of Financial Institutions: Evidence from a Developing Country of South Asia / JOURNAL OF INFORMATION & KNOWLEDGE MANAGEMENT, 16 (4):10, №12, 2017.

УДК 330.3:378.1

Цимбаленко Н.В., к.е.н., доцент

Київський національний університет технологій та дизайну

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ЗВО НА ОСНОВІ УПРАВЛІННЯ ЙОГО КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ

Посилення конкурентної боротьби на українському та міжнародному ринках, в т.ч. і на ринках освітніх послуг, є однією з основних загроз економічній безпеці суб'єктів господарювання, зокрема закладів вищої освіти (ЗВО). Зазначене актуалізувало дослідження конкурентоспроможності (КС) як одного з основних факторів економічної безпеки і призвело до появи в науковій літературі конкурентного підходу [1, с. 28] до дослідження економічної безпеки на мікроекономічному рівні. Зокрема, Васильців Т.Г. визначає економічну безпеку господарюючого суб'єкта як такий стан його функціонування, за якого суб'єкт і його продукція є конкурентоспроможними на ринку та одночасно гарантуються: найбільш ефективно використання ресурсів, інтелектуального та